

Bruksela, dnia 17.5.2021 r.
COM(2021) 240 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**w sprawie nowego podejścia do zrównoważonej niebieskiej gospodarki w UE
„Przekształcenie niebieskiej gospodarki UE na rzecz zrównoważonej przyszłości”**

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**w sprawie nowego podejścia do zrównoważonej niebieskiej gospodarki w UE
„Przekształcenie niebieskiej gospodarki UE na rzecz zrównoważonej przyszłości”**

**1. PRZEJŚCIE Z „NIEBIESKIEGO WZROSTU” NA „ZRÓWNOWAŻONĄ NIEBIESKĄ
GOSPODARKE”**

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu¹ wzywa się do przekształcenia naszej gospodarki i uczynienie jej gospodarką nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną, która osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i w której chroniony jest kapitał naturalny UE. Celem planu odbudowy dla Europy² jest wsparcie transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz uczynienie europejskiej gospodarki bardziej sprawiedliwą, odporną i trwałą dla przyszłych pokoleń. Niebieska gospodarka Unii Europejskiej może pomóc sprostać temu podwójnemu wyzwaniu: jeżeli przestawimy ją na ścieżkę zrównoważonego rozwoju, stanie się źródłem działań i pomysłów prowadzących do innowacji, wspierających szybką i trwałą odbudowę oraz chroniących naszą planetę.

Gdyby porównać globalną niebieską gospodarkę do gospodarki krajowej, byłaby to siódma największa gospodarka na świecie, a ocean jako podmiot gospodarczy byłby członkiem grupy G-7. Gospodarka ta działa w ramach największego ekosystemu planety: 97 % wszystkich wód i 80 % wszystkich form życia znajduje się w oceanach. Ocean otacza nas i utrzymuje, zapewniając wystarczającą ilość tlenu, aby zaspokoić co drugi nasz wdech, żywność dla niemal połowy ludzkości oraz krytyczne zasoby potrzebne dla zdrowia ludzi, nie wspominając o sieci interakcji gospodarczych.

Niebieska gospodarka Europy zapewnia 4,5 mln bezpośrednich miejsc pracy³, z czego wiele w regionach, w których brakuje alternatywy. Obejmuje ona wszystkie branże i sektory związane z oceanami, morzami i obszarami przybrzeżnymi, niezależnie od tego, czy są one zlokalizowane w środowisku morskim (np. transport morski, rybołówstwo, produkcja energii) czy na lądzie (np. porty, stocznie, akwakultura i produkcja alg na lądzie, turystyka przybrzeżna). Jest ona szerokim i szybko rozwijającym się segmentem naszej gospodarki, w którym w ostatnim dziesięcioleciu podjęto istotne działania w kierunku modernizacji i dywersyfikacji. Oprócz tradycyjnych sektorów zmieniają się i rozwijają także sektory innowacyjne, takie jak sektor energii z morskich źródeł odnawialnych, niebieskiej biogospodarki, a także sektor biotechnologii i odsalania, tworząc nowe możliwości i miejsca pracy.

Ten i inne rodzaje działalności mają skumulowany wpływ na środowisko morskie – od widocznych zanieczyszczeń, takich jak odpady z tworzyw sztucznych i wycieki ropy naftowej, po zanieczyszczenia niewidoczne, jak np. mikrodrobiny plastiku, hałas podwodny,

---

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 442 final.

³ Komisja Europejska, „The EU Blue Economy Report” [Sprawozdanie na temat niebieskiej gospodarki UE], 2020 r.

chemikalia i substancje biogenne. Skutki zmiany klimatu i emisji gazów cieplarnianych mają niszczycielski wpływ na nasze oceany, obszary przybrzeżne i ludzi zamieszkujących te regiony – począwszy od zmian temperatury wody po zakwaszanie, podnoszenie się poziomu mórz oraz częstsze i bardziej intensywne powodzie i erozję. W połączeniu z poważnym zagrożeniem, jakim jest utrata różnorodności biologicznej spowodowana zmianą klimatu, zanieczyszczeniem, nadmierną eksploatacją zasobów i niszczeniem siedlisk przyrodniczych, skutki te będą stanowiły wyzwanie dla odporności niebieskiej gospodarki i całego społeczeństwa.

W niniejszym komunikacie przyjęto systemowy pogląd włączający politykę w zakresie oceanów do nowej europejskiej polityki gospodarczej. Oceany oraz „niebieska gospodarka”, której stanowią podstawę, są niezbędne do osiągnięcia transformacji, o której mowa w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu. Znaczącymi przykładami są wkład oceanów w produkcję energii, ekologizację transportu oraz w zrównoważoną produkcję żywności. Wkład zdrowego oceanu jest niezbędny do zapewnienia zrównoważonej gospodarki. Musimy lepiej połączyć zieloną i niebieską politykę, jednocześnie promując nasze podejście poza granicami UE i odgrywając wiodącą rolę w międzynarodowym zarządzaniu oceanami.

Zrównoważona niebieska gospodarka pozwoli stworzyć realne możliwości w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy i szans dla przedsiębiorstw. Powstaną one w wyniku prac mających na celu złagodzenie wpływu na oceany i obszary przybrzeżne, aby zbudować odporny model gospodarczy oparty na innowacjach, gospodarce o obiegu zamkniętym i postawie pełnej szacunku wobec oceanów. Oznacza to, że przedsiębiorstwa, które korzystają z odnawialnych zasobów lub wytwarzają je, przyczyniają się do ochrony morskich ekosystemów, zmniejszają zanieczyszczenie i zwiększają odporność na zmianę klimatu, będą otrzymywały zachęty, podczas gdy inne będą musiały ograniczyć swój ślad środowiskowy. Jest to również ważne dla ludzi, jak i dla planety. W Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030⁴ uznano, że bez zdrowych oceanów życie na naszej planecie jest zagrożone, a bez zasobów oceanicznych społeczności ludzkie na całym świecie tracą zdolność utrzymania się.

W niniejszym komunikacie określono szczegółowy i realistyczny program, w którym niebieska gospodarka ma odegrać istotną rolę w realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu. Dzięki dynamice i potencjałowi sektora w zakresie innowacji jest on dobrze przygotowany do tego, aby stać się siłą napędową dla transformacji ekologicznej, zastępując niekontrolowaną ekspansję czystymi, odpornymi na zmianę klimatu i zrównoważonymi działaniami, które mają niewielki wpływ na środowisko morskie. Przeszarżały pogląd, że ochrona środowiska stoi w sprzeczności z gospodarką ustępuje miejsca przekonaniu, że szczególnie w gospodarce morskiej środowisko oraz gospodarka są nierozdzielnie połączone. Należy przesunąć nacisk z *niebieskiego wzrostu* w kierunku *zrównoważonej niebieskiej gospodarki*.

Morza i oceany w Europie są naturalnymi i kluczowymi sojusznikami w walce z kryzysem klimatycznym i kryzysem różnorodności biologicznej. Należy zlikwidować znaczną lukę w realizacji, aby zwiększyć ochronę mórz i oceanów z obecnych 11 % powierzchni do 30 % do 2030 r.⁵, osiągnąć ambitne cele w zakresie usuwania zanieczyszczeń

⁴ Cel zrównoważonego rozwoju nr 14 – chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony.

⁵ COM(2020) 380 final.

z mórz i jak najlepiej wykorzystywać naturalne i morskie zasoby Europy w celu osiągnięcia europejskich celów na 2030 r. i ambicji w zakresie neutralności klimatycznej. Niniejszy komunikat, wraz z planowaną **misją badawczą dotyczącą oceanów**⁶, utoruje drogę do urzeczywistnienia tych celów.

W niniejszym komunikacie wzywa się podmioty niebieskiej gospodarki do poparcia zasad Europejskiego Zielonego Ładu. W ciągu ostatnich 15 lat UE położyła solidne fundamenty pod zintegrowaną i opartą na synergii politykę morską w Europie, angażując w nią swoje państwa członkowskie, regiony, lokalne zainteresowane strony oraz podmioty zielonej gospodarki lądowej. Przejście na tworzenie zrównoważonej niebieskiej gospodarki będzie wymagało jeszcze ściślejszej współpracy z zainteresowanymi stronami, od dużych i małych przedsiębiorstw po grupy lokalne i osoby młode, które z pasją podchodzą do kwestii zdrowia oceanów, oraz społeczeństwo. Proces ten musi jednoczyć *wszystkie* grupy i sektory wokół wspólnej wizji. W celu uzupełnienia pozostałych realizowanych obecnie inicjatyw Komisji w niniejszym komunikacie przedstawiono (w rozdziale 2) program na rzecz niebieskiej gospodarki dotyczący obniżenia emisyjności, ochrony kapitału naturalnego, gospodarki o obiegu zamkniętym oraz odpowiedzialnej produkcji żywności. Chociaż komunikat ten nie ma wyczerpującego charakteru, ogłoszono w nim pewne nowe inicjatywy, a także opisano niektóre narzędzia (rozdział 3) i czynniki wspierające (rozdział 4) umożliwiające przekształcenie.

2. PRZEKSZTAŁCENIE ŁAŃCUCHÓW WARTOŚCI NIEBIESKIEJ GOSPODARKI

2.1 Osiąganie celów w zakresie neutralności klimatycznej i zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń

Zrównoważona niebieska gospodarka zapewnia liczne rozwiązania umożliwiające realizację celów Europejskiego Zielonego Ładu. Należy zmniejszyć ślad węglowy wielu prowadzonych obecnie działań, a w centrum uwagi powinny znaleźć się nowe działania neutralne pod względem emisji dwutlenku węgla. Niebieska gospodarka może przyczynić się do osiągnięcia neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla poprzez rozwój technologii wytwarzania energii z morskich źródeł odnawialnych oraz ekologizację transportu morskiego i portów.

UE dąży do redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. o co najmniej 55 % w stosunku do poziomu z 1990 r. oraz do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. **Energia z morskich źródeł odnawialnych** mogłaby przyczynić się do osiągnięcia tych celów i zapewnienia, aby w 2050 r. jedna czwarta energii elektrycznej w UE pochodziła przede wszystkim (choć nie wyłącznie) z morskiej energii wiatrowej. Zrównoważony koszyk energii oceanicznej powinien obejmować (oprócz energii pochodzącej z konstrukcji do produkcji morskiej energii wiatrowej przytwierdzonych do dna) energię pochodzącą z pływających elektrowni wiatrowych, energię ciepłą oraz energię fal i pływów – czyli nowe technologie, które zgodnie z oczekiwaniami osiągną etap komercyjny w ciągu dziesięciu lat. Aby przyspieszyć ich rozwój, w 2020 r. Komisja opublikowała nową strategię UE na rzecz morskiej energii odnawialnej⁷, której celem jest pięciokrotne zwiększenie zdolności w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych do 2030 r. i 30-krotne do 2050 r.

⁶ Projekt misji dotyczącej oceanów „Zdrowe oceany, morza, wody przybrzeżne i śródlądowe”.

⁷ COM(2020) 741 final.

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu wzywa się do redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących ze wszystkich rodzajów transportu, w tym **transportu morskiego**, o 90 %. Nasze szlaki morskie są kluczowym ogniwem w światowym systemie handlu. Chociaż ten rodzaj transportu generuje relatywnie mniej emisji niż transport drogowy lub powietrzny, to ze względu na duże ilości wykorzystywanych paliw i fakt, że są to w dużej mierze paliwa kopalne, jest źródłem emisji dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń. Obniżenie emisyjności transportu morskiego (oraz operacji połowowych) będzie się wiązało z redukcją nie tylko emisji gazów cieplarnianych, ale również zanieczyszczenia powietrza i wody, a także ograniczeniem hałasu podwodnego, a jednocześnie stworzy nowe możliwości gospodarcze.

Celem komunikatu z 2020 r. pt. „Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności”⁸ jest wprowadzenie do obrotu pierwszych bezemisyjnych statków do 2030 r. i obniżenie emisyjności transportu morskiego za pomocą kompleksowego zestawu środków. Obejmują one między innymi ewentualne rozszerzenie unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji na transport morski oraz dostosowanie opodatkowanie produktów energetycznych do polityki UE w zakresie energii i klimatu podczas przeglądu dyrektywy w sprawie opodatkowania energii⁹. Komisja rozważa także, czy podczas trwającego przeglądu dyrektywy w sprawie rekreacyjnych jednostek pływających¹⁰ należy wprowadzić nowe systemy napędowe, a także rozważa zmianę dyrektywy w sprawie zanieczyszczenia pochodzącego ze statków. Jednocześnie inicjatywa FuelEU¹¹ przyczyni się do zwiększenia produkcji i upowszechnienia paliw odnawialnych i niskoemisyjnych (takich jak wodór i paliwa wodorowe, biopaliwa, paliwa syntetyczne, energia elektryczna i inne zrównoważone źródła energii, takie jak wiatr), a także zasilanie energią elektryczną z łądu statków zacumowanych w porcie. W tym kontekście zostaną poddane przeglądowi i ujednoczone zarówno rozporządzenie w sprawie TEN-T, jak i dyrektywy w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych, głównie w celu zapewnienia uruchomienia odpowiedniej infrastruktury tankowania. Stocznie UE mogłyby wykorzystać możliwości wynikające z szybko rozwijających się rynków innowacyjnych energooszczędnych jednostek pomocniczych, dzięki czemu powinny znacznie zmniejszyć zużycie paliwa i emisje CO₂.

W ramach planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń Komisja zamierza, w oparciu o sukces istniejących obszarów kontroli emisji, przeprowadzić staraniom zmierzającym do wyznaczenia obszarów na Morzu Śródziemnym (potencjalnie ograniczając w ten sposób emisje SO₂ i NO_x do powietrza pochodzące z żeglugi międzynarodowej odpowiednio o 80 % i 20 % w ciągu dziesięciu lat) i rozpocząć podobne prace na Morzu Czarnym.

Porty mają kluczowe znaczenie dla łączności oraz gospodarki regionów i państw. W miarę jak zmienia się krajobraz przemysłowy Europy (np. wraz z rozwojem energii z morskich źródeł odnawialnych), rola portów również będzie ewoluowała. Komisja uważa, że poza działalnością w zakresie przeladunku i logistyki przyszłość portów leży w rozwijaniu ich kluczowej roli jako centrów energetycznych (na potrzeby zintegrowanych systemów energii elektrycznej, wodoru¹² oraz innych paliw odnawialnych i niskoemisyjnych) dla gospodarki o obiegu zamkniętym (na potrzeby zbierania, przeladowywania i usuwania odpadów ze statków i innych urządzeń portowych oraz na potrzeby wycofywania statków z eksploatacji),

⁸ COM(2020) 789 final.

⁹ Dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej.

¹⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/53/UE z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie rekreacyjnych jednostek pływających i skuterów wodnych i uchylająca dyrektywę 94/25/WE.

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12312-FuelEU-Maritime>

¹² COM(2020) 301 final.

dla komunikacji (w kontekście kabli podmorskich) oraz dla przemysłu (jako klastrów przemysłowych). Kolejnym aspektem, który przyczynia się do obniżenia emisyjności i osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, jest zastosowanie inteligentnych rozwiązań cyfrowych i systemów autonomicznych, ponieważ optymalizują one przepływy ruchu i obsługę ładunków w portach oraz w ich okolicach. Przyjęcie tych nowych ról pozwoli poprawić warunki pracy operatorów oraz warunki życia okolicznych społeczności. Wspecjalizowane porty rekreacyjne i rybackie również powinny nadać swojej działalności charakter ekologiczny.

Aby wspierać działania na rzecz obniżania emisyjności i zmniejszania zanieczyszczeń w produkcji energii, transporcie morskim i portach, Komisja:

- utworzy **niebieskie forum użytkowników morza** w celu koordynacji dialogu między podmiotami prowadzącymi działalność na morzu, zainteresowanymi stronami i naukowcami zajmującymi się rybołówstwem, akwakulturą, żegluga, turystyką, energią odnawialną i angażującymi się w inne rodzaje działalności. Umożliwi to rozwój synergii między ich działaniami oraz pogodzenie interesów konkurujących ze sobą użytkowników morza;
- będzie promować wykorzystanie środków unijnych do celów **wzmocnienia ekologicznego charakteru transportu morskiego** poprzez:
  - a) rozwój żeglugi morskiej bliskiego zasięgu zamiast korzystania z bardziej zanieczyszczających środków transportu;
  - b) renowację floty morskiej UE (np. statków pasażerskich i statków dostawczych na potrzeby instalacji przybrzeżnych) w celu zwiększenia jej efektywności energetycznej; oraz
  - c) rozwój zaawansowanych zdolności produkcyjnych i technologicznych UE;
- będzie dążyć do wykorzystania nowego **Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury** do wspierania flot rybackich w stosowaniu bardziej ekologicznych silników i technologii, pod warunkiem że renowacje te nie będą prowadzić do nadmiernej zdolności połowowej floty i do przełowienia;
- będzie dążyła do osiągnięcia celu, jakim są **porty bezemisyjne**, jak podkreślono w strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, w tym poprzez współpracę z podgrupą ds. zrównoważonych portów w ramach Europejskiego Forum Portów, w celu omówienia z odpowiednimi zainteresowanymi stronami najlepszych praktyk i inicjatyw oddolnych w zakresie ekologizacji usług portowych¹³ oraz wymiany i promocji w tym zakresie;
- będzie wspierała państwa członkowskie, za pośrednictwem wzmocnionego Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności i środków zwalczania zanieczyszczeń Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego, aby były przygotowane do reakcji na wypadki związane z zanieczyszczeniami mórz.

2.2 Gospodarka o obiegu zamkniętym oraz zapobieganie powstawaniu odpadów

Ograniczanie skutków działalności człowieka na morzu jest odpowiedzialnością zbiorową. Niebieska gospodarka może odegrać kluczową rolę w odniesieniu do wielu

---

¹³ W nowym planie działania na rzecz Atlantyku 2.0 porty określono również jako obszar priorytetowy, a w ramach inicjatywy WestMED powołano grupę techniczną ds. zrównoważonego transportu i ekologicznego transportu morskiego.

aspektów prac mających na celu zwalczanie zanieczyszczenia i może odnieść korzyści dzięki nowym możliwościom wynikającym z tych prac.

Każdego roku do europejskich mórz dostaje się około 27 000 ton makrodrobin plastiku (głównie tworzyw sztucznych jednorazowego użytku, utraconych lub porzuconych narzędzi połowowych oraz odpadów wyrzucanych przez statki)¹⁴. W wyniku zakrojonych na szeroką skalę działań podjętych na podstawie dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej¹⁵ państwa członkowskie UE uzgodniły, że na plażach na każde 100 metrów linii brzegowej powinno znajdować się nie więcej niż 20 sztuk śmieci. Podstawę tego istotnego zobowiązania do utrzymania czystości europejskich mórz zapewni dyrektywa w sprawie jednorazowych produktów z tworzyw sztucznych¹⁶, która dotyczy jednorazowych produktów z tworzyw sztucznych i narzędzi połowowych stanowiących obecnie 70 % odpadów morskich w UE. Trwają prace zmierzające do wprowadzenia tych samych zobowiązań w odniesieniu do śmieci i mikrodrobin plastiku znajdujących się na dnie morskim. Komisja prowadzi działania w celu opracowania norm dotyczących projektowania narzędzi połowowych pod kątem obiegu zamkniętego, które to normy ułatwią ponowne wykorzystywanie narzędzi i ich recykling po zakończeniu eksploatacji. Środki mające na celu ograniczenie szkód powstałych wskutek utracenia lub porzucenia narzędzi połowowych uwzględniono we wniosku Komisji dotyczącym zmiany rozporządzenia w sprawie kontroli¹⁷. Nowe rozporządzenie w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury¹⁸ nadal będzie przewidywało wsparcie finansowe dla rybaków, aby wydobywali i zbierali śmieci oraz utracone narzędzia połowowe¹⁹, a także finansowanie odpowiedniego przetwarzania w portach i miejscach wyładunku zgodnie z dyrektywą w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów²⁰. UE docenia rolę rybaków jako *gospodarzy mórz* i zachęca do dalszego promowania tej roli na szczeblu krajowym, a także przez sam sektor.

Kwestią kluczową jest jednak przede wszystkim zapobieganie dostawaniu się śmieci do mórz. Unijny plan działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń zapewnia wyjątkową możliwość intensyfikacji działań w zakresie zanieczyszczeń pochodzących ze składników odżywczych (co prowadzi do eutrofizacji), substancji zanieczyszczających, śmieci (w dużej mierze z tworzyw sztucznych) i hałasu podwodnego.

Równoległe do działań mających na celu ograniczanie zanieczyszczeń kluczowe znaczenie będzie miało opracowanie modeli i rozwiązań opartych na obiegu zamkniętym. W planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym z 2020 r.²¹ nakreślono ambitny program mający na celu utrzymanie materiałów i zasobów w gospodarce tak długo, jak to możliwe, oraz ograniczenie do minimum ilości odpadów, a co za tym idzie wzmocnienie

---

¹⁴ SWD(2018) 254 final.

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej).

¹⁶ Dyrektywa (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko.

¹⁷ COM(2018) 368 (wniosek w sprawie zmiany, który aktualnie jest na etapie pierwszego czytania przez współprawodawców).

¹⁸ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 (EFMR) - porozumienie polityczne z dnia 3 grudnia 2020 r.

¹⁹ Z ewentualnym wykorzystaniem narzędzi połączonych wyposażonych w czujniki IoT.

²⁰ Dyrektywa (UE) 2019/883 zmieniająca dyrektywę 2010/65/UE.

²¹ COM(2020) 98 final.

obiegu zamkniętego. Jeżeli chodzi o kwestię recyklingu dużych statków, w rozporządzeniu w sprawie recyklingu statków²² UE określiła wyjątkowy i ambitny zestaw norm; Komisja planuje poddać to rozporządzenie przeglądowi do 2023 r., aby ewentualnie rozszerzyć jego zakres i wzmocnić istniejący system. W kwestii bezpiecznej dla środowiska gospodarki i optymalnego traktowania wycofanych z eksploatacji morskich platform do wydobywania gazu i ropy naftowej UE śledzi prace Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru północno-wschodniego Atlantyku i rozważa zmianę odpowiednich przepisów UE.

Aby wyeliminować główne źródła zanieczyszczenia w morzach i promować rozwiązania w zakresie recyklingu, Komisja:

- podjęcie działania w celu zmniejszenia o połowę **ilości odpadów z tworzyw sztucznych w morzach, a także ograniczenia odpływu substancji biogennej do morza oraz ilości stosowanych pestycydów chemicznych i zagrożeń z nimi związanych** do 2030 r.;
- podjęcie działania w celu ograniczenia ilości celowo dodawanych **mikrodrobin plastiku** oraz opracowania środków w zakresie etykietowania, standaryzacji, certyfikacji i regulacji niezamierzonego uwalniania mikrodrobin plastiku, w tym środków mających na celu zwiększenie skali wychwytywania mikrodrobin plastiku na wszystkich etapach cyklu życia produktu;
- zapewni, aby odpady wyławiane podczas operacji połowowych były zgłaszane w porcie oraz aby **narzędzia połowowe wykonane z tworzyw sztucznych były zbierane i poddawane recyklingowi** po zakończeniu eksploatacji. Komisja przygotuje odpowiednie akty wykonawcze i zwraca się do branżowych organów normalizacyjnych o opracowanie norm dotyczących narzędzi połowowych nadających się do recyklingu;
- zaproponuje zmianę rozporządzenia w sprawie **recyklingu statków**²³ oraz unijnych wymogów dotyczących wycofywania **platform morskich** z eksploatacji w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony środowiska morskiego.

2.3 Różnorodność biologiczna i inwestowanie w przyrodę

Ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej powinny być traktowane jako podstawowe zasady morskiej działalności gospodarczej. Różnorodność biologiczna mórz jest nie tylko nieodzownym warunkiem dla działalności gospodarczej, takiej jak rybołówstwo, biotechnologia i turystyka. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej stwarzają także możliwości gospodarcze.

Jak podkreślono w unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, rozszerzenie ochrony do 30 % powierzchni mórz UE i stworzenie korytarzy ekologicznych odwróci utratę różnorodności biologicznej, przyczyni się do łagodzenia zmiany klimatu i zwiększenia odporności na nią, a jednocześnie zapewni istotne korzyści finansowe i społeczne. Wykazano, że inwestycje w chronione obszary morskie, a w szczególności obszary objęte ścisłą ochroną, przynoszą znaczne zyski ekonomiczne i pomnażają ilość ryb i zasobów życia morskiego w przypadku gdy ochrona jest skuteczna.

---

²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie recyklingu statków oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 i dyrektywę 2009/16/WE.

²³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie recyklingu statków oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 i dyrektywę 2009/16/WE.

Ochrona i przywracanie przybrzeżnych systemów roślinnych, takich jak marsze, namorzyny i trawy morskie – których roślinność, gleby i osady chłoną „niebieski dwutlenek węgla”²⁴ – mogą się znacząco przyczynić do osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie obniżenia emisyjności. Ochrona niebieskiej sekwestracji dwutlenku węgla idzie również w parze z ochroną różnorodności biologicznej na obszarach przybrzeżnych. Podobnie projektowanie sztucznych raf, przywracanie ważnych siedlisk dna morskiego (raf koralowych, lasów makroglonów itp.) oraz opracowywanie rozwiązań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia obszarów lub zwalczanie eutrofizacji mają kluczowe znaczenie dla odbudowy różnorodności biologicznej, a tym samym dla zapewnienia odporności ekosystemów przybrzeżnych i morskich. Wszystkie te działania mogą stanowić część odrębnego sektora gospodarki. Oczywiście jest, że wszystkie potencjalne skutki, aby mogły być prawdziwie zrównoważone, muszą być rozpatrywane w sposób całościowy. Niebieskie biotechnologie oferują również rozwiązania w zakresie produkcji materiałów, enzymów, suplementów diety i leków.

Przyjęcie perspektywicznego, ekosystemowego podejścia do zarządzania zgodnego z przepisami UE²⁵ pozwoli ograniczyć negatywny wpływ rybołówstwa, wydobywania zasobów mineralnych i innych rodzajów działalności człowieka na ekosystemy morskie, w szczególności na gatunki wrażliwe i siedliska dna morskiego. Aby ograniczyć do minimum negatywny środowiskowy wpływ rybołówstwa na siedliska morskie, Komisja wprowadziła środki, takie jak specyfikacje dotyczące narzędzi połowowych i rozmiarów oczek sieci oraz obszary i okresy zamknięte. Obecnie Komisja przygotowuje sprawozdanie z wdrożenia tych środków, a w przyszłości opublikuje nowy plan działania, którego celem będzie dalsze pogodzenie rybołówstwa – w tym rybołówstwa z wykorzystaniem narzędzi mających kontakt z dnem – z celami bioróżnorodności. Obejmuje to wprowadzenie, w stosownych przypadkach, środków w celu ograniczenia stosowania narzędzi połowowych najbardziej szkodliwych dla różnorodności biologicznej, w tym narzędzi połowowych mających styczność z dnem, których wykorzystywanie obecnie skutkuje największymi zniszczeniami dna morskiego. Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury będzie wspierał przejście na bardziej selektywne i mniej szkodliwe techniki połowowe.

Aby zachować i odbudować różnorodność biologiczną mórz, Komisja:

- przedłoży **wniosek w sprawie prawnie wiążących celów UE w zakresie odbudowy zdegradowanych ekosystemów**, w szczególności głównych tarlisk i obszarów wylęgania ryb oraz obszarów o największym potencjale do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla oraz zapobiegania klęskom żywiołowym i ich ograniczania;
- zaproponuje do końca 2021 r. **nowy plan działania na rzecz zachowania zasobów rybnych i ochrony ekosystemów morskich**, który w szczególności będzie dotyczył działań niezbędnych do ochrony wrażliwych gatunków i siedlisk;

---

²⁴ Dwutlenek węgla składowany w ekosystemach przybrzeżnych i oceanicznych.

²⁵ W tym kontekście niezbędne jest pełne wdrożenie następujących aktów: dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej (2008/56/WE), dyrektywy Rady w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (2009/147/WE), dyrektywy w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (92/43/EWG), dyrektywy 2011/92/UE, dyrektywy 2001/42/WE, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1241 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie zachowania zasobów rybnych i ochrony ekosystemów morskich za pomocą środków technicznych, a także unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności (COM(2020) 380 final).

- będzie współpracować z państwami członkowskimi, regionami i Europejską Agencją Środowiska w celu **zidentyfikowania i wyznaczenia dodatkowych chronionych obszarów morskich** oraz określenia zasad ścisłej ochrony do końca 2021 r.;
- będzie promować i wspierać **lokalne inicjatywy partycypacyjne** (takie jak grupy ds. rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, rybackie lokalne grupy działania itp.), które łączą regenerację zasobów morskich z ochroną źródeł utrzymania społeczności lokalnych.

2.4 Odporność wybrzeży

Ochrona naturalnych i gospodarczych aktywów oraz elementów infrastruktury oznacza przystosowanie się do nieuniknionych skutków zmiany klimatu. Jako alternatywa dla budowania kolejnych elementów „szarej” infrastruktury (tam, wałów lub betonowych barier) przystosowanie się do zmiany klimatu powinno mieć za podstawę rozwiązania naturalne i oparte na zasobach przyrody – tereny podmokłe, takie jak bagna słone, skupiska trawy morskiej, namorzyny i wydmy. W regionach przybrzeżnych rozwój zielonej infrastruktury przyczyni się do zachowania różnorodności biologicznej, ekosystemów i krajobrazów przybrzeżnych, wzmacniając zrównoważony rozwój turystyki i gospodarki regionów przybrzeżnych. Takie działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu staną się nowym, odrębnym sektorem niebieskiej gospodarki.

Okolo jednej trzeciej mieszkańców UE mieszka w odległości do 50 km od wybrzeża. Ponad 200 mln obywateli mieszka w regionach przybrzeżnych lub na jednej z wielu europejskich wysp. Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC) wskazał w 2018 r., że poziom mórz prawdopodobnie podniesie się do 2100 r. o 0,4–0,8 m, a jeśli utrzyma się obecna tendencja w zakresie globalnych emisji gazów cieplarnianych, górna granica tego przedziału może wzrosnąć do 1,1 m²⁶. Po 2100 r. poziom mórz będzie się podnosił jeszcze przez kolejne stulecia z powodu utrzymującej się absorpcji ciepła i utraty pokrywy lodowej w Arktyce i Antarktyce. Ponadto ze względu na zmianę klimatu prawdopodobieństwo występowania ekstremalnych zdarzeń pogodowych, których źródłem są morza i oceany i które powodują poważne szkody dla ludności, aktywów gospodarczych i infrastruktury, wzrośnie o wiele rzędów wielkości.

Wydatki publiczne UE na ochronę obszarów przybrzeżnych przed ryzykiem erozji i powodzi szacuje się na ponad 5 mld EUR rocznie w okresie 1990–2020²⁷. Z drugiej strony koszty wynikające z niepodjęcia działań wyniosłyby 340–360 mld EUR rocznie pod względem utraconych usług ekosystemowych na obszarach przybrzeżnych UE. Konieczny jest znaczny postęp w dziedzinie badań i planowania wspólnej reakcji. W nowej strategii UE w zakresie przystosowania do zmiany klimatu²⁸ określono ramy reakcji na zmianę klimatu poprzez bardziej przemyślane, szybsze i bardziej systematyczne przystosowanie się do zmiany klimatu w UE oraz intensyfikację działań międzynarodowych na rzecz odporności na zmianę klimatu. Stosując się do wytycznych określonych w tej strategii, Komisja:

²⁶ Sprawozdanie specjalne Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC): „Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate, Summary for Policy Makers” [Sprawozdanie specjalne w sprawie oceanów i kriosfery w zmieniającym się klimacie, podsumowanie dla decydentów], sekcja B.3.1, <https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policymakers/>

²⁷ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts>

²⁸ [SEC\(2021\) 89 final.](#)

- podjęcie działania mające na celu **uzupełnienie luk w wiedzy** i wsparcie innowacji na rzecz zwiększenia odporności obszarów przybrzeżnych na zmianę klimatu, w tym poprzez nową analizę porównawczą rozwiązań tradycyjnych i rozwiązań opartych na zasobach przyrody;
- podjęcie działania ukierunkowane na zwiększenie zdolności w zakresie obserwacji, modelowania i prognozowania w ramach programu Copernicus i sieci EMODNET w celu lepszego **przewidywania skutków ekstremalnych zdarzeń pogodowych** (np. powodzi, wezbrań sztormowych) oraz **podnoszenia się poziomu morza w regionach**;
- **będzie wspierać współpracę między regionami przybrzeżnymi i wyspami**, które mają wspólne potrzeby w obrębie tego samego basenu morskiego, w celu opracowania strategii w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz wypracowania wspólnych podejść do zarządzania strefą przybrzeżną²⁹, inwestowania w zrównoważone umocnienia brzegu oraz dostosowania działalności gospodarczej na obszarach przybrzeżnych;
- zapewni państwom członkowskim pomoc w **długoterminowym planowaniu stopniowego wprowadzania inwestycji** przy wsparciu funduszy UE.

2.5 Odpowiedzialne systemy żywnościowe

Poprzez lepsze wykorzystanie zasobów morskich oraz wybór alternatywnych źródeł żywności i pasz niebieska gospodarka może przyczynić się do zmniejszenia presji wywieranej na klimat i zasoby naturalne przy produkcji żywności.

Jednym z sektorów odpowiedzialnych za emisje dwutlenku węgla, zanieczyszczenia i utratę różnorodności biologicznej jest obecny system produkcji i konsumpcji żywności. Skierowanie go na ścieżkę zrównoważonego rozwoju jest celem opracowanej przez Komisję strategii „od pola do stołu”³⁰, w której określono kompleksowe podejście obejmujące wiele aspektów niebieskiej gospodarki. Wśród nich można wskazać odpowiedzialne rybołówstwo mające na celu doprowadzenie zasobów do zrównoważonego poziomu, zrównoważoną akwakulturę uzupełniającą naturalne ograniczenia dzikich odłowów oraz produkcję alg stanowiącą alternatywę dla rolnictwa.

Jeżeli chodzi o **rybołówstwo europejskie**, poczyniono znaczne postępy w kierunku przywrócenia europejskich zasobów rybnych do zrównoważonego poziomu oraz spełnienia normy dotyczącej zrównoważonego rozwoju przewidzianej we wspólnej polityce rybołówstwa³¹, w szczególności na obszarze północno-wschodniego Atlantyku. Niemniej niektóre ważne kwestie wciąż stanowią wyzwanie, jak np. ograniczenie niezamierzonych połowów i odrzutów poprzez stosowanie bardziej selektywnych technik połowowych. Odrzuty są źródłem znacznej ilości odpadów oraz stanowią zagrożenie zarówno dla zrównoważonej eksploatacji żywych zasobów morza, jak również dla rentowności połowów. Trwający przegląd rozporządzenia UE w sprawie kontroli rybołówstwa, powiązana z nim

²⁹ Decyzja Rady 2010/631/UE z dnia 13 września 2010 r. w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, Protokołu dotyczącego zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną Morza Śródziemnego do Konwencji o ochronie środowiska morskiego i regionu przybrzeżnego Morza Śródziemnego.

³⁰ COM(2020) 381 final.

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE.

dyskusja dotycząca braku kontroli nad obowiązkiem wyładunku oraz potrzeba pełnego dokumentowania połowów i przyłowów gatunków wrażliwych potwierdzają, jak ważne jest przejście od tradycyjnych metod kontroli na rzecz nowych systemów cyfrowych.

Cyfryzacja i zaawansowane narzędzia połowowe (np. zdalne systemy monitorowania elektronicznego, zgłaszanie połowów za pomocą aplikacji mobilnych, modelowanie ekosystemów i narzędzia wykorzystujące sztuczną inteligencję) mogą prowadzić do optymalizacji operacji połowowych, a przy tym umożliwić gromadzenie i analizę danych, usprawnić kontrole i monitorowanie, ograniczyć obciążenie administracyjne oraz ostatecznie zapewnić wsparcie dla zrównoważonego zarządzania żywymi zasobami morza bez konieczności fizycznej obecności. Takie zaawansowane technologicznie systemy mogą stać się standardowym wyposażeniem w branży rybackiej. Promowanie unijnej cyfrowej wiedzy eksperckiej na potrzeby branży rybackiej utworzyłoby nowy sposób tworzenia miejsc pracy.

Przy zrównoważonym zarządzaniu **akwakultura** stanowi cenne, mające niewielki wpływ na środowisko źródło żywności i pasz. Akwakultura w UE spełnia wysokie normy pod względem jakości produktów i zdrowia zwierząt, jednak nadal istnieje pole do poprawy, jeśli chodzi o dywersyfikację³², konkurencyjność i efektywność środowiskową. Akwakultura o niewielkim wpływie na środowisko (na przykład akwakultura na niskich poziomach troficznych, akwakultura multitroficzna i ekologiczna) oraz usługi ekosystemowe pochodzące z akwakultury mogą – pod warunkiem ich dalszego rozwoju – w znacznym stopniu przyczynić się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, strategii „od pola do stołu” i zrównoważonej niebieskiej gospodarki. W nowych wytycznych strategicznych dotyczących akwakultury w UE³³ określono wizję i ścieżkę operacyjną w celu urzeczywistnienia tej transformacji. Wytyczne te zapewniają wsparcie dla najlepszych praktyk w celu zapewnienia dobrej efektywności środowiskowej i zachęcają do stosowania praktyk związanych z obiegiem zamkniętym w akwakulturze, na przykład poprzez monitoring środowiska w obszarach i gospodarowanie odpadami. Plan działania na rzecz rozwoju sektora żywności ekologicznej³⁴ obejmuje szereg inicjatyw, które w szczególności mają na celu zwiększenie produkcji w sektorze akwakultury ekologicznej w UE.

Oprócz potencjału w zakresie produkcji bioproduktów i biopaliw **algi** mogą zapewnić opłacalne i zrównoważone alternatywne źródło zasobów do produkcji żywności i pasz. Produkcja żywności z alg może przyczynić się do złagodzenia presji wywieranej na środowisko przez rolnictwo, akwakulturę i rybołówstwo. Inwestowanie w mikroalgi jako nowe źródło materiałów paszowych może przyczynić się do ograniczenia połowów dzikich ryb na potrzeby produkcji pasz. Chociaż zwalczanie eutrofizacji wymaga przede wszystkim ograniczenia zanieczyszczenia u źródła, produkcja alg w morzu może być pomocna w usuwaniu nadmiaru dwutlenku węgla, azotu i fosforu z wody. Wprowadzenie na rynek Unii Europejskiej nowej żywności i produktów paszowych na bazie alg i zasobów morskich stanowi ogromną szansę dla rozwoju zrównoważonego sektora spożywczego. Chociaż na rynek wprowadzono już szereg takich produktów, wprowadzanie nowej żywności na bazie

---

³² UE nadal importuje ponad 70 % konsumowanej na swoim terenie żywności pochodzenia morskiego. Produkty akwakultury stanowią jedynie 25 % unijnej konsumpcji żywności pochodzenia morskiego, a akwakultura w UE stanowi mniej niż 2 % światowej produkcji akwakultury. Produkcja w sektorze akwakultury jest w dalszym ciągu wysoce skoncentrowana zarówno pod względem państw członkowskich UE, jak i gatunków utrzymywanych w warunkach fermowych, stąd znaczny potencjał w zakresie dywersyfikacji.

³³ COM(2021) 236 final.

³⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12555-Organic-farming-action-plan-for-the-development-of-EU-org>.

alg może podlegać wymogom rozporządzenia w sprawie nowej żywności³⁵ i procedurom uzyskania zezwolenia przed wprowadzeniem do obrotu. Komisja zbada również potencjał w zakresie żywności pochodzenia morskiego produkowanej na bazie komórek jako innowacyjnej i zrównoważonej alternatywy.

Rośnie popyt konsumpcyjny na produkty charakteryzujące się niskim śladem środowiskowym i krótkim łańcuchem dostaw. Jednocześnie rynek musi wynagrodzić nasilone starania rybaków i hodowców ryb podejmowane w celu osiągnięcia wysokiej jakości produktów. Plan działania „od pola do stołu” obejmuje inicjatywy z zakresu ram zrównoważonego etykietowania żywności, które umożliwią konsumentom dokonywanie świadomych wyborów. Unijny kodeks postępowania dotyczący odpowiedzialnych praktyk w zakresie biznesu i marketingu w łańcuchu dostaw żywności będzie wymagał ambitnych zobowiązań ze strony podmiotów prowadzących działalność w środkowej części łańcucha, które przyczynią się do podtrzymania starań rybaków i hodowców ryb na rzecz zrównoważonego rozwoju, a ostatecznie sprawią, że łańcuchy wartości w sektorze żywności pochodzenia morskiego będą bardziej zrównoważone. Aby wzmocnić pozycję konsumentów i przyczynić się do zapewnienia równych szans na unijnym rynku produktów rybołówstwa i akwakultury, unowocześnione zostaną unijne normy handlowe dotyczące żywności pochodzenia morskiego.

Aby stworzyć zrównoważone systemy żywnościowe w niebieskiej gospodarce, Komisja:

- przedstawi do 2023 r. wniosek ustawodawczy w sprawie ram obejmujących produkty rybołówstwa i akwakultury w celu przyspieszenia i ułatwienia przejścia na zrównoważony system żywnościowy;
- przedstawi w 2022 r. wniosek ustawodawczy w sprawie **nowoczesnych, zrównoważonych norm handlowych dotyczących żywności pochodzenia morskiego** w celu zapewnienia konsumentom i podmiotom gospodarczym w łańcuchu dostaw porównywalnych informacji na temat zrównoważonego pod względem środowiskowym i społecznym charakteru żywności pochodzenia morskiego oraz na temat związanego z jej produkcją śladu węglowego;
- przyjmie w 2022 r. **specjalną inicjatywę w sprawie alg**³⁶ w celu wsparcia rozwoju unijnego sektora alg. Inicjatywa ma na celu ułatwienie wydawania zezwoleń na wykorzystywanie alg jako nowej żywności poprzez obniżenie kosztów składania wniosków, ułatwienie dostępu do rynku, zwiększenie wiedzy konsumentów na temat produktów z alg i ich akceptacji dla tych produktów oraz wyeliminowanie luk w zakresie wiedzy, badań naukowych i innowacji;
- będzie wspierać **transformację cyfrową kontroli rybołówstwa** i promować egzekwowanie przepisów dotyczących rybołówstwa poprzez dokonanie przeglądu systemu kontroli rybołówstwa w celu przejścia na zaawansowane cyfrowe mechanizmy kontroli rybołówstwa;
- oceni potencjał oraz potrzeby w zakresie badań naukowych i inwestycji w odniesieniu do żywności pochodzenia morskiego produkowanej na bazie komórek;

---

³⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2283 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie nowej żywności, zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 258/97 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 1852/2001.

³⁶ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12780-Towards-a-strong-and-sustainable-EU-Algae-sector>

- w ramach **wdrażania wspólnej polityki rybołówstwa** – wzmocni zarządzanie rybołówstwem w Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym poprzez ścisłą współpracę ze wszystkimi zainteresowanymi stronami w celu szybkiego wdrożenia wieloletniego planu zarządzania rybołówstwem w zachodniej części Morza Śródziemnego.

3. WSPARCIE ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEJ NIEBIESKIEJ GOSPODARKI

3.1 Wiedza o oceanach

Wiarygodne, wysokiej jakości i zharmonizowane dane dotyczące oceanów są warunkiem koniecznym do zagwarantowania zrównoważonej transformacji niebieskiej gospodarki. Lepsza wiedza na temat oceanów i ich ekosystemów, a także swobodny dostęp do danych, umożliwią sektorowi, organom publicznym i społeczeństwu obywatelskiemu podejmowanie świadomych decyzji.

Dzięki wspólnym normom i zasadom otwartego dostępu sieć EMODNET³⁷ zestawia wyniki pomiarów pochodzące od setek instytucji, tak aby UE stała się wzorem najlepszych praktyk w dziedzinie **udostępniania danych morskich** i obserwacji oceanów. Usługa programu Copernicus w zakresie monitorowania środowiska morskiego zapewnia dane satelitarne i usługi prognostyczne dotyczące basenów morskich w UE i na świecie. Trwają prace nad poprawą cyfryzacji danych dotyczących oceanów oraz rozdzielczości i użyteczności tych danych oraz nad ich przekształceniem w wiedzę i narzędzia z korzyścią dla szerokiego grona zainteresowanych stron. W prace te, a w szczególności w opracowanie cyfrowego bliźniaka oceanów (ang. Digital Twin of the Ocean)³⁸ jako elementu inicjatywy „Kierunek Ziemia”, zaangażowanych jest kilka instytucji międzynarodowych; przewidziane w ramach tych prac monitorowanie i symulacja rozwoju oceanów pomogą w radzeniu sobie ze złożonymi zmianami środowiskowymi i ich skutkami społeczno-gospodarczymi. Będzie to również namacalny wkład w ustanowioną przez ONZ dekadę nauki o oceanach na rzecz zrównoważonego rozwoju³⁹.

Dane społeczno-gospodarcze są ważnym źródłem informacji dla decydentów i przedsiębiorców, którzy muszą podejmować szybkie decyzje w dynamicznie zmieniającym się środowisku, w szczególności w czasach kryzysu. Od 2018 r. w ramach sprawozdania na temat niebieskiej gospodarki publikowane jest opracowanie dotyczące niebieskiej gospodarki w UE. Łatwe w obsłudze narzędzie Blue Economy Indicators (wskaźniki niebieskiej gospodarki)⁴⁰ umożliwia śledzenie postępu gospodarczego. Na potrzeby Europejskiego Centrum Monitorowania Rynku Produktów Rybołówstwa i Akwakultury⁴¹ oraz sprawozdania na temat niebieskiej biogospodarki zgromadzono, zaprezentowano i rozpowszechniono dane dotyczące rynków rybołówstwa i akwakultury oraz innowacyjnych zastosowań żywych zasobów morza. Od początku pandemii sporządzane są nowe i częstsze analizy umożliwiające ocenę wpływu na sektor w czasie rzeczywistym, dzięki którym

---

³⁷<https://emodnet.eu/en>. Sieć EMODNET zrzesza ponad 120 organizacji w celu dostarczania danych dotyczących środowiska morskiego w siedmiu dziedzinach: batymetrii, geologii, siedlisk na dnie morskim, chemii, biologii, fizyki i działalności człowieka. Dane są przetwarzane w taki sposób, aby były łatwe do znalezienia, łatwo dostępne, łatwo zestawialne i łatwe do ponownego wykorzystania.

³⁸Tematyczny cyfrowy bliźniak oceanów zostanie zaprogramowany i dodany do systemu przewidzianego w ramach inicjatywy „Kierunek Ziemia” począwszy od 2023 r.

³⁹<https://www.oceandecade.org/>.

⁴⁰<https://blueindicators.ec.europa.eu/>

⁴¹Europejskie Centrum Monitorowania Rynku Produktów Rybołówstwa i Akwakultury (EUMOFA): <https://www.eumofa.eu/>

podmioty gospodarcze mogą przewidywać zmiany w przepisach i strukturze konsumpcji, a także szybciej dostosowywać się do zmian i przewyciężyć ich skutki. Przyczynia się to do realizacji celu Europejskiego Zielonego Ładu polegającego na stworzeniu bardziej odpornego łańcucha dostaw żywności.

Aby stworzyć wiedzę potrzebną do przejścia na zrównoważoną niebieską gospodarkę, Komisja:

- przygotuje do 2022 r. **inicjatywę na rzecz obserwacji oceanów (Ocean Observation Initiative)** w celu uporządkowania i zharmonizowania procesu gromadzenia danych w oceanach do różnych celów, takich jak monitoring środowiska, zarządzanie rybołówstwem i akwakulturą, badania naukowe, bezpieczna nawigacja;
- utworzy w 2021 r. **obserwatorium niebieskiej gospodarki (Blue Economic Observatory)** przy Wspólnym Centrum Badawczym Komisji, które będzie publikować **roczne sprawozdania na temat niebieskiej gospodarki** i przedstawiać aktualne informacje na temat postępów w zakresie obniżania emisyjności niebieskiej gospodarki;
- opublikuje stabilną metodykę w celu **włączenia koncepcji „kapitału naturalnego” do decyzji gospodarczych**. Wiąże się to z oceną i określeniem ilościowym zarówno wartości ekonomicznej morskich usług ekosystemowych, jak i kosztów społeczno-gospodarczych oraz korzyści wynikających z utrzymania środowiska morskiego w dobrej kondycji;
- rozbuduje usługę programu Copernicus w zakresie monitorowania środowiska morskiego jako unijny punkt odniesienia w zakresie prognozowania oceanicznego oraz jako centrum danych dotyczących klimatu oceanicznego na potrzeby globalnych, paneuropejskich usług przybrzeżnych;
- będzie dalej inwestować w modelowanie w celu lepszego monitorowania żywych ekosystemów i zasobów rybnych w czasie i przestrzeni.

Wszystkie powyższe inicjatywy są zgodne z opracowaną przez Komisję europejską strategią w zakresie danych⁴², ponieważ przewidują udostępnianie danych publicznych do ponownego wykorzystania i umożliwiają swobodny przepływ danych w UE i pomiędzy sektorami, z korzyścią dla przedsiębiorstw, naukowców i organów administracji publicznej.

3.2 Badania naukowe i innowacje

Badania naukowe i innowacje dotyczące mórz i gospodarki morskiej mają zasadnicze znaczenie dla realizacji ambicji UE, aby do 2050 r. osiągnąć neutralność klimatyczną, dla ochrony i odbudowy ekosystemów morskich oraz dla uczynienia z niebieskiej gospodarki źródła pomysłów i działań generujących zrównoważone innowacje.

Innowacyjne technologie, takie jak duże zbiory danych, sztuczna inteligencja, zaawansowane modelowanie, zaawansowane czujniki i systemy autonomiczne, prawdopodobnie przekształcą niebieską gospodarkę w najbliższej przyszłości. Nowe technologie mogą umożliwić tradycyjnym sektorom, takim jak sektor żeglugi, rybołówstwa i turystyki, zwiększenie ich zrównoważonego charakteru i zamkniętego charakteru ich obiegu; dla nowo powstających sektorów, jak np. sektora niebieskich biotechnologii, energii z morskich źródeł odnawialnych i bezpieczeństwa morskiego, innowacje są warunkiem istnienia. Dzięki innowacjom społeczności obszarów przybrzeżnych mogą odbudowywać lub przekształcać

---

⁴² COM(2020) 66 final.

swoje gospodarki i stać się motorem zrównoważonego rozwoju w skali lokalnej. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, finansowany w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, stanowi potężne narzędzie napędzające ten proces⁴³.

Nie sposób nie docenić roli badań naukowych i innowacji w napędzaniu transformacji niezbędnej do osiągnięcia celów Zielonego Ładu. Inwestycje w badania naukowe i innowacje w ramach programu „**Horyzont Europa**” zapewnią wsparcie dla procesu transformacji w celu stworzenia zrównoważonych łańcuchów wartości niebieskiej gospodarki i umożliwienia dwojakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej. Nowe misje i partnerstwa europejskie w ramach programu „Horyzont Europa” odegrają kluczową rolę poprzez wzmocnienie roli obywateli i praktyków (MŚP, środowisk akademickich, badaczy, organów publicznych i inwestorów) we wspólnym projektowaniu i wdrażaniu rozwiązań.

W ścisłym powiązaniu z programem „Horyzont Europa” strategię inteligentnej specjalizacji przyczyniają się do pobudzania innowacji w kontekście Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Nowa inicjatywa w zakresie międzyregionalnych inwestycji innowacyjnych zapewni wsparcie dla projektów międzyregionalnych, które umożliwiają rozwój europejskich łańcuchów wartości, a unijny fundusz innowacyjny na rzecz działań w dziedzinie klimatu będzie wspierać projekty demonstracyjne w zakresie technologii niskoemisyjnych w środowisku morskim.

Komisja opracuje ogólnoeuropejski ekosystem innowacji na rzecz zrównoważonej niebieskiej gospodarki wykorzystując do tego celu następujące inicjatywy:

- celem proponowanej **misji „Zdrowe oceany, morza, wody przybrzeżne i śródlądowe”** będzie ograniczenie zaburzeń ekosystemów morskich, regeneracja ekosystemów morskich i słodkowodnych, rozwiązanie problemu utraty różnorodności biologicznej i zanieczyszczenia oraz promowanie rozwiązań w zakresie niebieskiej gospodarki, aby umożliwić osiągnięcie neutralności klimatycznej;
- **nowe europejskie partnerstwo na rzecz neutralnej dla klimatu, zrównoważonej i wydajnej niebieskiej gospodarki**, które ma rozpocząć działalność w 2023 r., będzie miało formę inicjatywy publicznej współfinansowanej przez UE, rządy krajowe i krajowe agencje finansujące badania.

3.3 Inwestycje

Osiągnięcie celów Europejskiego Zielonego Ładu będzie wymagało znacznych inwestycji. Do 2030 r. jedna trzecia inwestycji w niebieską gospodarkę nadal może mieć nie zrównoważony charakter. Niezwykle istotne jest, aby opisane powyżej (w rozdziale 2) kwestie dotyczące zrównoważonego rozwoju były od tej pory włączane do głównego nurtu *wszystkich* decyzji inwestycyjnych, niezależnie od ich źródła.

Jeśli chodzi o **kapitał prywatny**, Komisja, Europejski Bank Inwestycyjny i WWF, we współpracy z prywatnymi i publicznymi instytucjami finansowymi, określiły zestaw zasad i norm dotyczących zrównoważonego rozwoju oceanów. Jak dotąd do dobrowolnej inicjatywy na rzecz finansowania zrównoważonej niebieskiej gospodarki (Sustainable Blue Economy Finance Initiative⁴⁴) przyłączyło się ponad 50 instytucji finansowych. Ważnym narzędziem służącym do określania zrównoważonych działań gospodarczych związanych ze środowiskiem morskim będzie opracowywana obecnie unijna systematyka dotycząca zrównoważonego rozwoju.

⁴³ Kilka przykładów można znaleźć w sieci funduszu: FARNET.

⁴⁴ <https://www.unepfi.org/blue-finance/>

Finansowanie publiczne UE pozostaje kluczowe w odniesieniu do mniej dojrzałych technologii i projektów, w przypadku których konieczne jest przyciągnięcie inwestorów, obniżenie kosztów i usunięcie niepewności oraz przyspieszenie wejścia na rynek. Nowy Program InvestEU będzie miał duże znaczenie dla transportu morskiego, portów i energii z morskich źródeł odnawialnych, jak również dla ochrony i odbudowy różnorodności biologicznej, zrównoważonej akwakultury i obserwacji oceanów. W przypadku transportu, na przykład, dzięki modernizacji statków lub wyposażaniu ich w technologie nisko- lub bezemisyjne możliwe byłoby utrzymanie przemysłu produkcyjnego, który daje Europie przewagę strategiczną. W przypadku nowych projektów w dziedzinie energii z morskich źródeł odnawialnych zmniejszenie ryzyka i obniżenie kosztu kapitału może wywołać pozytywną reakcję łańcuchową, przyciągając kapitał prywatny i nowe inwestycje.

Fundusze polityki spójności będą nadal wspierać projekty, które pomagają w przejściu na ekologiczne i neutralne pod względem emisji dwutlenku węgla rozwiązania w transporcie morskim i w dekarbonizacji infrastruktury portowej oraz wykorzystują energię ze źródeł odnawialnych, przedsięwzięcia w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym i lokalne środki przystosowania się do zmiany klimatu. Ponadto Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewni państwom członkowskim wsparcie w procesie przechodzenia na nowoczesną, zasobooszczędną, konkurencyjną i odporną gospodarkę. Oczekuje się, że odpowiednie plany krajowe zapewnią wsparcie dla reform i inwestycji w niebieskie technologie i zdolności, a z instrumentu wykluczone zostaną środki, które powodują znaczne szkody dla środowiska lub podważają zrównoważone wykorzystanie zasobów morskich.

W celu zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji w kluczowych obszarach priorytetowych określonych w niniejszym komunikacie Komisja będzie współpracować z europejskimi instytucjami finansowymi:

- Komisja będzie współpracować z **Europejskim Bankiem Inwestycyjnym** w celu przygotowania ram na rzecz zmniejszenia zanieczyszczenia w morzach europejskich, a w szczególności w Morzu Śródziemnym. Obie instytucje rozważą sposoby zachęcenia inwestorów prywatnych i publicznych banków rozwoju do przyłączenia się do tych działań;
- Komisja będzie współpracować z **Europejskim Funduszem Inwestycyjnym** w celu zbadania ram, które ułatwiłyby wykorzystanie instrumentów finansowych objętych zarządzaniem dzielonym na rzecz zrównoważonej niebieskiej gospodarki;
- aby pomóc mniejszym przedsiębiorstwom, które mają przełomowe pomysły, ale napotykają trudności w uzyskaniu dostępu do kapitału prywatnego, stworzona przez Komisję platforma BlueInvest⁴⁵ zapewni dostosowane do potrzeb wsparcie, widoczność, dostęp do inwestorów i doradztwo w zakresie gotowości inwestycyjnej. W tym kontekście unijna gwarancja budżetowa w ramach InvestEU w połączeniu z wkładami finansowymi z budżetu UE, pozwoli pozyskać środki prywatnego kapitału aby umożliwić przedsiębiorstwom typu start-up wykorzystującym niebieską technologię i przedsiębiorstwom na wczesnym etapie rozwoju środków na finansowanie kapitału wysokiego ryzyka;
- w ramach zbliżającego się przeglądu **zasad pomocy państwa** i dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii określone zostaną warunki dotyczące wspierania

---

⁴⁵ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/frontpage/1451>

rozwoju czystej energii, w tym energii z morskich źródeł odnawialnych, w sposób przyjazny dla środowiska i opłacalny.

3.4 Niebieskie kwalifikacje i miejsca pracy

Pomimo ogólnego spowolnienia na rynku pracy spowodowanego pandemią, dwójka transformacja oferuje ogromny potencjał w zakresie zatrudnienia. Aby go wykorzystać, kwestią o nadrzędnym znaczeniu jest zapewnienie przedsiębiorstwom opracowującym najnowocześniejsze technologie dostępu do wykwalifikowanej siły roboczej. Należy również poprawić postrzeganie kariery w niebieskiej gospodarce przez ogół społeczeństwa.

Na rynku pracy w sektorze niebieskiej gospodarki transformacja ta już teraz przyczynia się do powstawania wolnych miejsc pracy – przykładowo aż 30 % przedsiębiorstw prowadzących działalność w dziedzinie energii z morskich źródeł odnawialnych skarży się, że potrzebne im kwalifikacje są niedostępne albo że występują niedobory w zakresie istniejących kwalifikacji (np. techników). Tylko w sektorze morskiej energii wiatrowej liczba miejsc pracy może się potroić do 2030 r.

Dzięki nowemu europejskiemu programowi na rzecz umiejętności⁴⁶ przedsiębiorstwa i osoby fizyczne otrzymują wsparcie na potrzeby dostosowania się do cyfrowych procesów i nowych technologii poprzez podnoszenie i zmianę kwalifikacji. Jako element Planu działania na rzecz współpracy sektorowej w zakresie umiejętności⁴⁷ sojusz morski na rzecz rozwoju umiejętności w zakresie technologii morskich⁴⁸ uruchomiony w ramach programu Erasmus+ określi do końca 2021 r., w jaki sposób można wyeliminować braki kwalifikacji w sektorze energii z morskich źródeł odnawialnych i przemyśle stoczniowym, oraz zaproponuje strategię w zakresie kwalifikacji, która zostanie wdrożona na szczeblu krajowym i regionalnym.

Program niebieskich karier zawodowych, w ramach którego od 2016 r. przyznawano dotacje na przekwalifikowanie i przyuczanie pracowników niebieskiej gospodarki, teraz zostanie rozszerzony, aby uwzględnić potrzeby szkoleniowe wynikające z realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu i powstałe na skutek kryzysu sanitarnego. Aby wspierać równowagę płci w zawodach związanych z morzem, Komisja będzie inwestować w gromadzenie, konsolidację i analizę danych dotyczących kobiet pracujących w sektorze morskim.

W 2021 r. Komisja przedstawiła ambitny plan działania mający na celu wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych i jego 20 zasad w całej UE. Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury wspiera w szczególności szkolenia i doskonalenie zawodowe rybaków, a także inne inicjatywy mające na celu inwestowanie w ludzi, podnoszenie kwalifikacji i prowadzenie dialogu społecznego. Szereg innych funduszy UE (np. Europejski Fundusz Społeczny+ i Instrument Wsparcia Technicznego) również inwestuje w ludzi, miejsca pracy i rozwój kwalifikacji. UE dąży do poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy na

---

⁴⁶ COM(2020) 274 final.

⁴⁷ W planie działania zaproponowano, aby kluczowe zainteresowane strony (przedsiębiorstwa, związki zawodowe, instytuty badawcze, placówki edukacyjne i szkoleniowe oraz organy publiczne) tworzyły partnerstwa sektorowe, a także opracowywały strategie w zakresie kwalifikacji oraz konkretne programy kształcenia i szkolenia w celu wyeliminowania braków kwalifikacji w swoich sektorach.

⁴⁸ <https://www.projectmates.eu/>

morzu poprzez działania w zakresie zarówno szkolenia pracowników pracujących w „niebieskich” zawodach, jak i poprawy warunków pracy marynarzy i rybaków⁴⁹.

Komisja zamierza:

- zachęcać do tworzenia **partnerstw na rzecz kwalifikacji** w ramach paktów na rzecz umiejętności w ekosystemach przemysłowych istotnych dla niebieskiej gospodarki określonych w strategii przemysłowej UE (takich jak sektor energii z morskich źródeł odnawialnych lub przemysł stoczniowy) i ułatwiać ich tworzenie;
- ogłosić w 2022 r., w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, **nowe zaproszenie do składania wniosków w sprawie niebieskich karier zawodowych** oraz specjalne zaproszenie do składania wniosków dotyczących kobiet w niebieskiej gospodarce mające na celu zwiększenie reprezentacji kobiet w środowisku zawodowym i zwiększenie ich widoczności w formalnym zarządzaniu niebieską gospodarką;
- promować transpozycję lub przyjęcie konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy i Międzynarodowej Organizacji Morskiej w celu poprawy **warunków pracy i harmonizacji wymogów szkoleniowych dla członków załóg**, a tym samym poprawy wizerunku zawodów związanych z morzem.

4. TWORZENIE WARUNKÓW DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ZARZĄDZANIA

Morza i oceany przynoszą korzyści wszystkim, jednak istnieje ryzyko, że ich zasoby będą nadmiernie eksploatowane, bez względu na konsekwencje. Rodzi to potrzebę wprowadzenia szeroko akceptowanych zasad i konwencji dotyczących planowania przestrzennego obszarów morskich, zaangażowania obywateli oraz zapewnienia współpracy regionalnej, bezpieczeństwa morskiego i polityki międzynarodowej.

4.1 Planowanie przestrzenne obszarów morskich

Im większe jest zapotrzebowanie na wykorzystanie obszarów morskich, tym bardziej istotne jest ich planowanie przestrzenne. Planowanie przestrzenne obszarów morskich jest podstawowym narzędziem służącym zapobieganiu konfliktom między priorytetami politycznymi oraz godzeniu ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym. Konsultacje publiczne z udziałem zarówno obywateli, jak i zainteresowanych stron stanowią zasadniczą część procesu planowania przestrzennego obszarów morskich.

Planowanie przestrzenne obszarów morskich odgrywa kluczową rolę w realizacji europejskich celów w zakresie obniżenia emisyjności i ochrony różnorodności biologicznej. W unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności wyraźnie stwierdzono, że w celu zastosowania ekosystemowego podejścia do zarządzania krajowe plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich powinny dążyć do uwzględnienia wszystkich sektorów morskich i rodzajów działalności morskiej, a także środków ochrony i zarządzania opartych na obszarach. Planowanie przestrzenne obszarów morskich przyczynia się również do zwiększenia poziomu pewności i przewidywalności inwestycji prywatnych i może promować synergie między sektorami gospodarki. W dyrektywie w sprawie planowania przestrzennego

---

⁴⁹ Zgodnie z uznanymi na szczeblu międzynarodowym zasadami i ramami, w tym celami zrównoważonego rozwoju ONZ, Deklaracją Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącą podstawowych zasad i praw w pracy oraz Konwencją o pracy na morzu.

obszarów morskich⁵⁰ zapewniono identyfikowanie i eliminowanie potencjalnego negatywnego wpływu na środowisko naturalne na bardzo wczesnym etapie procesu planowania oraz spójność krajowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich z krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu, a także z dobrym stanem środowiska, o którym mowa w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej.

Komisja:

- przedstawi sprawozdanie z wykonania dyrektywy UE w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich w 2022 r. w następstwie przyjęcia w marcu 2021 r. krajowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich oraz przygotuje **wnioski dotyczące sposobu, w jaki Komisja może ułatwić współpracę transgraniczną** i zachęcić państwa członkowskie do włączenia celów w zakresie rozwoju energii z morskich źródeł odnawialnych do ich krajowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- rozpocznie w 2021 r. **przegląd dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej** i na podstawie jego wyników rozważy ewentualną zmianę tej dyrektywy do 2023 r.;
- przygotuje **wytyczne dotyczące ekosystemowego podejścia do planowania przestrzennego obszarów morskich** oraz będzie promować wykorzystywanie na wiele sposobów przestrzeni morskiej poprzez łączenie różnych rodzajów działalności w tej samej lokalizacji (np. systemów marikultury i energii z morskich źródeł odnawialnych).

4.2 Zaangażowanie obywatelskie i podstawowa wiedza o morzach i oceanach

Polityka na rzecz zrównoważonej niebieskiej gospodarki będzie zachęcać obywateli do angażowania się, ale też stanie się lepsza dzięki temu zaangażowaniu.

Obywatele UE, a w szczególności osoby młode, wysoko cenią sobie zdrowie mórz i oceanów oraz popierają stosowanie wobec nich zrównoważonego podejścia. Świadczą o tym obawy społeczeństwa w kwestii odpadów z tworzyw sztucznych w oceanach, nadal jednak kwestią niezwykle ważną jest zwiększanie świadomości społecznej na temat znaczenia mórz i oceanów dla życia na naszej planecie. Nowoczesne aplikacje mobilne umożliwiają obywatelom śledzenie, monitorowanie lub zgłaszanie zaobserwowanych szkód w środowisku. Jednym z zadań w ramach proponowanej **misji dotyczącej oceanów** jest wykorzystywanie nowych sposobów angażowania i wzmacniania pozycji obywateli UE. Pomoże to zapewnić integralność środowiskową przyszłych przedsięwzięć oraz zapewni bezpośrednie wsparcie dla Europejskiego Zielonego Ładu.

- W ramach koalicji UE na rzecz oceanów (EU4Ocean Coalition)⁵¹ – inicjatywy ustanowionej niedawno przez Komisję – powstaną **sieci dla europejskich szkół**, które wprowadzą problematykę oceanów do programów nauczania. Inicjatywa umożliwi organizacjom działającym na rzecz ochrony oceanów realizację wspólnych projektów w celu zaangażowania obywateli oraz zwiększenie ich wpływu i zasięgu.
- Komisja będzie współpracować z Międzyrządową Komisją Oceanograficzną UNESCO, państwami członkowskimi i partnerami międzynarodowymi w celu wniesienia wkładu w **program rozwoju podstawowej wiedzy o morzach**

⁵⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiająca ramy planowania przestrzennego obszarów morskich.

⁵¹ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4484>

i oceanach realizowany w ramach ustanowionej przez ONZ dekady nauki o oceanach na rzecz zrównoważonego rozwoju 2021–2030.

4.3 Baseny morskie, współpraca regionalna i wsparcie dla regionów przybrzeżnych

Regiony przybrzeżne i wyspy odgrywają kluczową rolę w niebieskiej gospodarce. Ponieważ często korzystają one z tego samego basenu morskiego, rozwiązywanie wspólnych problemów i ochrona wspólnych dóbr poprzez współpracę regionalną wiąże się z oczywistymi korzyściami. UE będzie nadal wspierać współpracę, opracowywać strategie dostosowane do potrzeb każdego europejskiego basenu morskiego oraz rozszerzać to samo oparte na współpracy podejście na kraje sąsiadujące, które korzystają z tego samego basenu morskiego i tych samych żywych zasobów morza oraz mają te same cechy geoeconomiczne co państwa UE.

Strategie na rzecz basenów morskich okazują się skuteczne, ponieważ łączą szerokie grono zainteresowanych stron (rządy krajowe, regiony przybrzeżne, miasta, instytuty badawcze, sieci placówek edukacyjnych i przedsiębiorstwa) i pozwalają im ukierunkowywać prace nad konkretnymi projektami i działaniami wspierającymi zrównoważoną niebieską gospodarkę takimi jak oferty zrównoważonej turystyki. Komisja wspiera ramy współpracy na rzecz basenów morskich i makroregionów, tj. plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego na 2020 r.⁵², strategię morską na rzecz zachodniej części Morza Śródziemnego⁵³, Wspólną agendę morską dla Morza Czarnego⁵⁴, strategię UE na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego⁵⁵ oraz strategię Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego⁵⁶.

Ponad połowa turystycznych obiektów noclegowych w UE znajduje się na obszarach przybrzeżnych, a w 30 % przypadków Europejczycy korzystają z noclegów w kurortach nadmorskich. **Turystyka morska i przybrzeżna**, jako jeden z filarów niebieskiej gospodarki i element głęboko powiązany z wieloma innymi sektorami, poważnie ucierpiała z powodu pandemii. Wprowadzane obostrzenia znacząco wpłynęły na miejsca pracy i źródła utrzymania i znacznie ograniczyły zdolność sektora do inwestowania w rozwój bardziej odpornych i zrównoważonych usług i łańcuchów dostaw. Potrzebne są inwestycje, aby zapewnić odporność społeczną i stymulować tworzenie miejsc pracy i możliwości gospodarcze w społecznościach nadbrzeżnych. W tym kontekście Komisja ustanowiła ramy umożliwiające przywrócenie bezpiecznej turystyki i utorowanie drogi dla bardziej odpornego i zrównoważonego sektora⁵⁷.

Podczas gdy w ostatnich latach przyjazne dla klimatu i zrównoważone doświadczenia podróżnicze stały się jednym z głównych oczekiwań podróżujących, pandemia spowodowała dalszy wzrost popytu na turystykę typu „slow” i ośrodki turystyczne zlokalizowane blisko natury. Oczekuje się, że zrównoważony rozwój będzie odgrywał coraz większą rolę w wyborach dokonywanych przez podróżujących, a ożywieniu gospodarczemu będą sprzyjać cele regionalne i lokalne⁵⁸. Ambicje te, a także tendencje w kierunku bardziej zrównoważonego ekosystemu turystycznego, powinny ukierunkowywać wykorzystanie

⁵² <http://www.atlanticstrategy.eu/en>

⁵³ <https://www.westmed-initiative.eu/>

⁵⁴ <https://blackseablueconomy.eu/206/common-maritime-agenda-black-sea>

⁵⁵ <https://www.adriatic-ionic.eu/>

⁵⁶ <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/about>

⁵⁷ W szczególności, za pośrednictwem komunikatu „Turystyka i transport w roku 2020 i w dalszej przyszłości”, unijnej strategii szczepień, komunikatu dotyczącego bezpiecznego ponownego otwarcia, cyfrowego zielonego certyfikatu oraz platformy i aplikacji Re-open EU.

⁵⁸ UNWTO, „Principles for the transition to a green travel and tourism economy” [Zasady przejścia na ekologiczną gospodarkę w zakresie podróży i turystyki].

zasobów finansowych i inwestycji na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu dąży się do zwrócenia szczególnej uwagi na rolę najbardziej oddalonych regionów UE, mając na względzie ich wrażliwość na zmianę klimatu i klęski żywiołowe oraz ich wyjątkowe atuty w postaci różnorodności biologicznej i odnawialnych źródeł energii.

Aby wesprzeć odbudowę w regionach przybrzeżnych, Komisja zamierza:

- wspierać miasta i regiony w zarządzaniu transformacją ekologiczną i cyfrową na poziomie lokalnym i pomóc im w pełni wykorzystać unijne fundusze i zachęty. Komisja opracuje **pakiet wsparcia** („Plan działań na rzecz zielonego ładu w wymiarze lokalnym”) oraz **wytyczne strategiczne** (np. „Wyzwanie dla inteligentnych miast”). Zaapeluje również do państw członkowskich o włączenie strategii na rzecz basenów morskich i strategii makroregionalnych do programowania funduszy UE⁵⁹;
- promować i wspierać, poprzez fundusze UE, rozwój **ekoturystyki morskiej i przybrzeżnej**. Wsparcie UE będzie miało na celu zaprezentowanie różnorodnego dziedzictwa morskiego kontynentu, inteligentne zarządzanie ruchem turystycznym, zróżnicowanie oferty i zwiększenie skali turystyki pozasezonowej;
- będzie nadal **wspierać regiony najbardziej oddalone**, zgodnie z komunikatem z 2017 r.⁶⁰, w wykorzystywaniu możliwości oferowanych przez duże wyłączone strefy ekonomiczne, w zapewnieniu ochrony ich wyjątkowo zróżnicowanych ekosystemów, w opracowywaniu ich własnych strategii na rzecz zrównoważonej niebieskiej gospodarki oraz w wymianie najlepszych praktyk w celu sprostania wspólnym wyzwaniom związanym z przystosowaniem się do zmiany klimatu;
- będzie nadal inwestować w budowanie specjalnych relacji z **krajami sąsiadującymi i krajami objętymi procesem rozszerzenia**, aby rozwijać łańcuchy dostaw niebieskiej gospodarki, które wzmacniają powiązania z UE (zgodnie z komunikatem w sprawie przeglądu polityki handlowej). Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej, Instrument Pomocy Przedakcesyjnej i inne fundusze UE będą zapewniać ciągłe wsparcie dla inicjatyw współpracy, w szczególności w celu wdrożenia drugiej deklaracji ministerialnej Unii dla Śródziemnomorza w sprawie zrównoważonej niebieskiej gospodarki⁶¹, odnowionego partnerstwa z południowym sąsiedztwem⁶² oraz Planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich.

4.4 Bezpieczeństwo morskie

Bezpieczna i pewna przestrzeń morska jest niezbędnym warunkiem zachowania strategicznych interesów UE, takich jak wolność żeglugi, kontrola granic zewnętrznych lub dostawy podstawowych materiałów, a także ochrony działalności gospodarczej i obywateli, zarówno na morzu, jak i na lądzie.

W unijnej strategii bezpieczeństwa morskiego i związanym z nią planie działania określono opartą na współpracy odpowiedź na dzisiejsze wyzwania w zakresie wewnętrznego

---

⁵⁹ SWD(2020) 206 final.

⁶⁰ COM(2017) 623 final.

⁶¹ <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>.

⁶² JOIN(2021) 2.

i zewnętrznego bezpieczeństwa morskiego. Bezpieczeństwo środowiskowe stanowi jedno z takich wyzwań, z którym wiąże się przewidywanie zmiany klimatu i zarządzanie nią oraz zapobieganie nielegalnym zrzutom, zatopianiu odpadów, wypadkom i innym zagrożeniom środowiskowym. Wymiana informacji, w tym danych *in situ*, lotniczych i satelitarnych, stanowi kluczowy czynnik w rozwiązywaniu problemów związanych z bezpieczeństwem, zapobieganiu nielegalnej działalności na morzu i egzekwowaniu prawa. Współpraca w zakresie funkcji straży przybrzeżnej między trzema kluczowymi agencjami UE⁶³ przynosi znaczne korzyści skali poprzez ograniczenie nakładania się działań, rozwój operacji wielozadaniowych oraz wspólne korzystanie z samolotów i statków na potrzeby operacji poszukiwawczo-ratowniczych, reagowania na wycieki ropy naftowej itp. Aby usprawnić wymianę informacji, Komisja Europejska opracowała wspólny mechanizm wymiany informacji dla obszarów morskich (CISE)⁶⁴.

Mechanizm CISE umożliwi organom z wielu sektorów cywilnych i wojskowych (bezpieczeństwo transportu morskiego, kontrola rybołówstwa, gotowość do zwalczania zanieczyszczenia morza i reagowanie na nie, ochrona środowiska morskiego, cła, kontrola graniczna, ogólne egzekwowanie prawa i obronność) i państw wymianę informacji w czasie rzeczywistym na temat wszelkich zdarzeń na morzu. Korzystanie z CISE jest dobrowolne. Mechanizmem, w jego obecnej fazie przejściowej trwającej do 2023 r., zarządza Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego przy ścisłym zaangażowaniu państw członkowskich i innych organów UE. Agencja jest również podmiotem, któremu powierzono zadanie dostarczenia produktów satelitarnych w ramach usługi programu Copernicus w zakresie nadzoru morskiego.

Komisja:

- zaproponuje **rozpoczęcie fazy operacyjnej mechanizmu CISE** w 2024 r., w zależności od wyników fazy przejściowej, w celu stworzenia w pełni rozwiniętego systemu wymiany informacji między organami nadzoru morskiego w UE.

4.5 Promowanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki za granicą

Promowanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki w Unii Europejskiej nie może odbywać się wyłącznie w obrębie naszych granic. Wiele łańcuchów wartości w niebieskiej gospodarce ma charakter globalny i podlega światowej konkurencji, a podmioty gospodarcze z UE prowadzą działalność na całym świecie. Naszym obowiązkiem jest zatem nie tylko ochrona rynku UE przed niezrównoważonymi produktami i praktykami, ale również zapewnienie równych szans unijnym przedsiębiorstwom na rynku światowym oraz promowanie unijnej wiedzy fachowej, działań w zakresie ochrony środowiska i praworządności.

Zgodnie z przyjętym w 2016 r. programem międzynarodowego zarządzania oceanami⁶⁵ oraz z ramami prawnymi ustanowionymi przez Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza Komisja będzie nadal tworzyć warunki dla zrównoważonej niebieskiej gospodarki na arenie międzynarodowej. Nadal będzie dążyć do opartego na nauce zarządzania naturalnymi zasobami oceanicznymi, w tym połowami, poprzez wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów morskich w ramach unijnych partnerstw i umów, a także poprzez promowanie zrównoważonego rybołówstwa w regionalnych organizacjach ds. zarządzania rybołówstwem. Komisja nadal będzie walczyć z nielegalnymi połowami i przeciwdziałać oszustwom

⁶³ EMSA, EFCA, i FRONTEX.

⁶⁴ <http://emsa.europa.eu/cise.html>

⁶⁵ SWD(2016) 352 final.

dotyczącym żywności pochodzenia morskiego na podstawie unijnych rozporządzeń. Dzięki umowom o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów będzie ona nadal działać na rzecz poprawy zarządzania połowami w krajach partnerskich i pomagać w rozwoju lokalnych gospodarek.

W ramach negocjacji międzynarodowych UE powinna opowiadać się za tym, by minerały morskie z międzynarodowych obszarów dna morskiego nie mogły być eksploatowane, zanim zostaną wystarczająco zbadane skutki górnictwa głębokomorskiego dla środowiska morskiego, różnorodności biologicznej i działalności człowieka, zagrożenia zostaną zrozumiane, a technologie i praktyki operacyjne nie będą w stanie wykazać żadnych poważnych szkód dla środowiska.

Komisja:

- wyrazi poparcie – podczas 15. Konferencji Stron **Konwencji Narodów Zjednoczonych o różnorodności biologicznej** – dla ambitnych globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 r., które zapewniają ochronę i odbudowę ekosystemów i siedlisk morskie oraz obejmują globalne porozumienie na rzecz ochrony co najmniej 30 % światowego obszaru morskiego;
- wesprze zawarcie ambitnego, prawnie wiążącego **porozumienia dotyczącego morskiej różnorodności biologicznej na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową** podczas 4. Międzyrządowej Konferencji Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza w celu propagowania ochrony i zrównoważonej eksploatacji zasobów pełnego morza;
- będzie prowadzić działania na rzecz osiągnięcia **globalnego porozumienia w sprawie tworzyw sztucznych** i promować przyjęcie podejścia do tworzyw sztucznych opartego na gospodarce o obiegu zamkniętym, co zapewniłoby podstawę dla silniejszej i bardziej skoordynowanej odpowiedzi na zanieczyszczenie tworzywami sztucznymi na poziomie globalnym;
- będzie kontynuować prace zmierzające do zakończenia wielostronnych negocjacji w sprawie dotacji dla rybołówstwa w ramach Światowej Organizacji Handlu – zgodnie z celem zrównoważonego rozwoju nr 14.6 – w celu zakazania pewnych form dotacji dla rybołówstwa, które przyczyniają się do nadmiernej zdolności połowowej i przelowienia, oraz wyeliminowania dotacji, które przyczyniają się do nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów;
- wykorzysta wszystkie swoje zdolności dyplomatyczne i zdolności w zakresie działań zewnętrznych, aby pomóc w zawarciu porozumienia w sprawie wyznaczenia trzech rozległych morskich obszarów chronionych w Oceanie Południowym (wschodnia Antarktyka, Morze Weddella i Półwysep Antarktyczny) w ramach Komisji do spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki;
- będzie **wspierać państwa niebędące członkami UE** w rozwoju i dywersyfikacji ich zrównoważonych, sprzyjających włączeniu społecznemu i sprawiedliwych niebieskich gospodarek. Zapewni wsparcie finansowe z wielu dostępnych źródeł finansowania w celu włączenia podejścia opartego na zrównoważonej niebieskiej gospodarce do współpracy w zakresie zarządzania oceanami na całym świecie. Komisja rozważy również możliwość ustanowienia **niebieskiej grupy zadaniowej UE-Afryka**;

- będzie **wspierać wielostronne inicjatywy**, takie jak Oenzetowska Dekada Restytucji Ekosystemów i Oenzetowska Dekada Nauki o Oceanach na rzecz Zrównoważonego Rozwoju w latach 2021–2030, w szczególności w zakresie obserwacji oceanów, modelowania oceanów i infrastruktury wymiany danych;
- będzie promować planowanie przestrzenne obszarów morskich na szczeblu międzynarodowym poprzez współpracę z Międzyrządową Komisją Oceanograficzną UNESCO⁶⁶;
- zaktualizuje **program międzynarodowego zarządzania oceanami** w świetle ostatnich konsultacji i zaleceń Międzynarodowego Forum Zarządzania Oceanami. Program powinien zapewnić, aby niebieska gospodarka chroniła ekosystem morski i nie szkodziła mu; powinien promować przejrzysty i inkluzywny proces decyzyjny oraz podnosić standardy zrównoważonego rozwoju społecznego.

5. PODSUMOWANIE

W niniejszym komunikacie przedstawiono propozycje Komisji dotyczące polityki morskiej na najbliższe dziesięciolecie w celu urzeczywistnienia w gospodarce oceanicznej przemian przewidzianych w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. Uzupełnieniem tego programu będzie realizacja zbliżającej się misji „Zdrowe oceany, morza, wody przybrzeżne i śródlądowe”. Komisja będzie w stosownych przypadkach współpracować z Parlamentem Europejskim, Radą i innymi instytucjami Unii w celu wdrożenia zaproponowanego programu i środków. Komisja zwróci się do wszystkich zainteresowanych stron z sektora morskiego, aby zaangażować je w kształtowanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki w sposób uczciwy i sprawiedliwy.

---

⁶⁶ „Joint roadmap to accelerate Maritime/Marine Spatial Planning processes worldwide” [Wspólny plan działania na rzecz przyspieszenia procesów planowania przestrzennego obszarów morskich na całym świecie], marzec 2017 r.